

BIỆN PHÁP NÂNG CAO VĂN HÓA ỨNG XỬ TRÊN MỘT SỐ NHÓM FACEBOOK CỦA SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

HỒ VĂN ĐỨC

Khoa Lý luận chính trị, Trường Đại học Công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh
hovanduc@iuh.edu.vn

DOIs: <https://doi.org/10.46242/jstih.v63i03.4828>

Tóm tắt. Facebook là một trong những mạng xã hội lớn nhất hiện nay, Facebook không chỉ là nơi con người có thể bộc lộ những trạng thái cảm xúc, mà còn là nơi kết bạn, sẻ chia thông tin giữa những người dùng. Tiện ích mà Facebook mang lại vốn không thể phủ nhận, nhưng bên cạnh đó, việc sử dụng mạng xã hội Facebook cũng kéo theo những mặt trái cần được quan tâm. Phải chăng nguyên nhân của thực trạng này nằm ở văn hóa sử dụng Facebook của con người? Thông qua bài viết này, trên cơ sở phân tích thực trạng và nguyên nhân, chúng tôi mạnh dạn đề xuất một số biện pháp nhằm góp phần nâng cao văn hóa ứng xử trên một số nhóm Facebook lớn của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay.

Từ khóa: biện pháp, văn hóa, Facebook, sinh viên, Đại học Công nghiệp.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Với sự phát triển của công nghệ thông tin và sự phổ biến của mạng Internet hiện nay, các trang mạng xã hội phát triển một cách nhanh chóng. Trong đó, không thể không kể đến mạng xã hội Facebook. Sự tiện dụng và những lợi ích của trang mạng xã hội này là điều không phải bàn cãi, tuy nhiên những hệ lụy diễn ra xoay quanh trang mạng này cũng là điều đáng báo động.

Tại Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh, trong thời gian qua, sinh viên các khóa cũng lập ra nhiều nhóm Facebook, với số lượng thành viên tham gia rất đông. Hoạt động của các nhóm Facebook này đã mang lại nhiều tác dụng cho sinh viên như: kết bạn, chia sẻ niềm vui nỗi buồn trong cuộc sống; chia sẻ tài liệu và kinh nghiệm trong học tập; chia sẻ thông tin cần thiết trước khi đăng ký học phần; chia sẻ thông tin về phòng trọ... Bên cạnh đó, trên các nhóm Facebook này cũng nảy sinh những mặt trái, không phù hợp với văn hóa ứng xử của sinh viên như: chia sẻ những hình ảnh nhạy cảm, thông tin chưa được kiểm chứng, thiếu chứng cứ, những tranh luận quá mức cần thiết, những phát ngôn chưa chuẩn mực... Trong số đó, vấn đề mà chúng tôi quan tâm nhất, và cảm thấy cần phải có sự chấn chỉnh kịp thời là không ít những bình luận mang tính chất tiêu cực của sinh viên về giảng viên trong trường trước những dịp các em đăng ký học phần, trước mùa thi kết thúc học phần sắp diễn ra; những thông tin thiếu chứng cứ về một số giảng viên, thậm chí có những bình luận nói xấu thầy cô, có dấu hiệu vi phạm pháp luật, tạo ra dư luận không tốt, ảnh hưởng đến danh dự, uy tín của một số thầy cô.

Nhận thấy vấn đề bất cập trên, trong phạm vi bài viết này, chúng tôi tập trung phân tích thực trạng và nguyên nhân của tình trạng trên để làm cơ sở cho việc đề xuất một số biện pháp nhằm góp phần giáo dục, định hướng, uốn nắn, nâng cao văn hóa ứng xử trên một số nhóm Facebook có đông sinh viên trong trường tham gia.

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm về Facebook, văn hóa ứng xử và văn hóa ứng xử trên Facebook

Facebook là một trong những mạng xã hội hàng đầu thế giới hiện nay, là nơi kết nối mọi người lại với nhau trên toàn thế giới. Facebook do Mark Zuckerberg và những người bạn đồng sáng lập vào năm 2004 tại Mỹ. Facebook có thể được truy cập từ các thiết bị có kết nối Internet như máy tính cá nhân, máy tính bảng và điện thoại thông minh... Facebook được dùng miễn phí, cho nên trang mạng này càng trở nên phổ biến hơn cả với những tính năng hữu ích mà nó đem đến cho người dùng. Tính đến năm 2020, Facebook đã có 2,8 tỷ người dùng hoạt động hàng tháng, và xếp thứ bảy về mức sử dụng Internet toàn cầu (Bách khoa toàn thư mở). Từ Facebook, người dùng có thể liên lạc, kết nối bạn bè, khai thác những thông

tin có ích cũng như chia sẻ thông tin cho người dùng khác một cách dễ dàng, rộng rãi, xuyên quốc gia. Người dùng cũng có thể sử dụng các ứng dụng nhúng khác như Facebook Messenger, tham gia các nhóm có cùng sở thích và nhận thông báo về các hoạt động của bạn bè và các trang mà họ theo dõi.

Văn hóa ứng xử trên Facebook nói riêng, văn hóa ứng xử nói chung chỉ có ở con người, chịu sự chi phối mạnh mẽ từ nền tảng văn hóa của cá nhân và của xã hội. “Văn hóa ứng xử là hệ thống các khuôn mẫu ứng xử được thể hiện ở thái độ, kỹ năng ứng xử của cá nhân và cộng đồng người trong mối quan hệ với môi trường tự nhiên, xã hội và bản thân, trên cơ sở những chuẩn mực văn hóa - xã hội nhất định, để bảo tồn, phát triển cuộc sống cá nhân và cộng đồng nhằm làm cho cuộc sống của cá nhân và cộng đồng giàu tính người hơn” (Tuấn, 2008, tr.36). Ứng xử có văn hóa được xem như liều thuốc chữa lành mọi mối quan hệ, là cách gắn kết tình thương giữa người với người, là tiền đề cho mọi sự trân trọng, yêu thương tồn tại trong xã hội. Đồng thời, nó phản ánh tính cách, trình độ hay sự giáo dục của một người. Người ứng xử có văn hóa là người biết đối nhân xử thế, hiểu mình hiểu người để hành xử đúng đắn, văn minh.

Từ thực tiễn sử dụng mạng xã hội Facebook đã hình thành nên văn hóa ứng xử trên Facebook. Tuy nhiên, đây là lĩnh vực khá mới mẻ, công trình nghiên cứu về vấn đề này chưa phong phú, khái niệm văn hóa ứng xử trên Facebook chưa được bàn luận nhiều. Từ sự khái quát thực tiễn, chúng tôi quan niệm rằng, văn hóa ứng xử trên Facebook là hệ thống các khuôn mẫu ứng xử được thể hiện ở thái độ, kỹ năng ứng xử của người sử dụng Facebook đối với những hình ảnh, video, thông tin, sự kiện... của bản thân mình hay của tổ chức xã hội, cá nhân khác chia sẻ trên không gian mạng xã hội Facebook. Qua đó thể hiện tâm tư, tình cảm, thái độ của cá nhân, cộng đồng trước những thông tin trên Facebook.

Trong thời gian qua, bên cạnh những lợi ích mạng xã hội Facebook mang lại, cũng xuất hiện những bất cập, mà chủ yếu là do văn hóa sử dụng Facebook tiêu cực của một bộ phận người dùng. Lợi dụng sức lan tỏa mạnh mẽ và phủ sóng rộng rãi của trang mạng này, những câu chuyện, những thông tin tiêu cực bị lan truyền một cách chóng mặt, mà không có cách nào có thể kiểm soát được. Những thông tin, những văn hóa phẩm đồi trụy, phản cảm được đưa lên mạng xã hội một cách công khai, gây ảnh hưởng đến những người dùng Facebook chân chính, lành mạnh, gây rối loạn văn hóa, làm suy đồi đạo đức, ảnh hưởng đến tâm lý, tâm hồn của con người. Chẳng hạn, người ta liên tục chia sẻ một bức ảnh nóng, một clip sex vô tình bị lộ của một nữ diễn viên nào đó, rồi vô tư bình luận cười cợt, mà không cần biết đến cảm nhận của nạn nhân; hay việc cổ xúy ủng hộ cho những hành động điên rồ, tự hại bản thân ví dụ như rạch tay, tự tử, chụp ảnh trên đường cao tốc, thậm chí là thách thức lẫn nhau... Thêm vào đó trong thời gian gần đây còn có một định nghĩa mới là “cư dân mạng”; đây là một bộ phận đông đảo, có tính tò mò, ưa chuyện thị phi, không phân biệt đúng sai, chỉ ngồi sau màn hình máy tính để múa phím, phát biểu vô thương vô phạt, thậm chí có những phát ngôn cay độc gây tổn thương sâu sắc đến nạn nhân, người ta gọi đó là “bạo lực mạng”. So với những vụ bạo lực diễn ra ngoài thực tế, thì “bạo lực mạng” cũng không kém phần nguy hiểm. Nó gây ra những tổn thương sâu sắc về tinh thần, khiến nạn nhân có suy nghĩ tiêu cực, trầm cảm, thậm chí là tự tử chỉ vì những lời nói xúc phạm, miệt thị, không trách nhiệm, không phân biệt đúng sai, chỉ để thỏa mãn cái thói ham hư vinh, muốn thể hiện bản thân của các “cư dân mạng”. Mặt khác, Facebook cũng là một mảnh đất màu mỡ, nơi mà người ta thỏa sức tạo trào lưu, tạo ra những scandal nhằm thu hút sự chú ý, để nhanh chóng nổi lên như một “hiện tượng”. Một số cá nhân lập ra cả những trang, những nhóm chỉ để chia sẻ những thông tin tiêu cực, nhằm nhí, đôi lúc còn là những nội dung phản động, chống phá Đảng Cộng sản, Nhà nước xã hội chủ nghĩa Việt Nam, bôi nhọ lãnh tụ, những người có công với đất nước (Trần Hoạt).

2.2. Thực trạng hoạt động và văn hóa ứng xử trên một số nhóm Facebook của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay

Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh được nâng cấp từ Trường Cao đẳng Công nghiệp IV theo quyết định số 214/2004/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ. Hiện nay, Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh là một trong những cơ sở giáo dục đại học lớn tại Việt Nam. Năm 2020, Trường được Tổ chức giáo dục QS xếp hạng 601+ các trường đại học tốt nhất khu vực châu Á và nằm trong nhóm 10 trường đại học hàng đầu của Việt Nam. Tính đến ngày 5/3/2021, Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh có đội ngũ cán bộ, giảng viên, nhân viên là 1.380 người, trong đó có 1.022 giảng viên cơ hữu. Ngoài ra, nhà trường còn mời hàng trăm giảng viên thỉnh giảng từ các trường đại học, viện nghiên cứu, học viện và những cán bộ khoa học kỹ thuật đang công tác tại các cơ sở sản xuất, kinh doanh nhằm đa dạng hóa nguồn lực giảng dạy. Về cơ sở vật chất, trường có trên 500 giảng đường và phòng học, trên 350 phòng thí nghiệm và xưởng thực hành có trang thiết bị hiện đại, các khu

nội trú có sức chứa 8.000 người. Trường đã tin học hóa toàn bộ và sâu rộng mọi hoạt động trong trường, sinh viên có thể truy cập Internet, sử dụng mạng để tìm kiếm các thông tin trên thư viện điện tử phục vụ học tập (Trường Đại học Công nghiệp). Hằng năm, trường tuyển sinh đào tạo 44 ngành bậc đại học, 14 ngành trình độ thạc sĩ, 8 ngành trình độ tiến sĩ, với tổng số gần 36 nghìn sinh viên và học viên (Trường Đại học Công nghiệp TPHCM, 2021, tr.6-7).

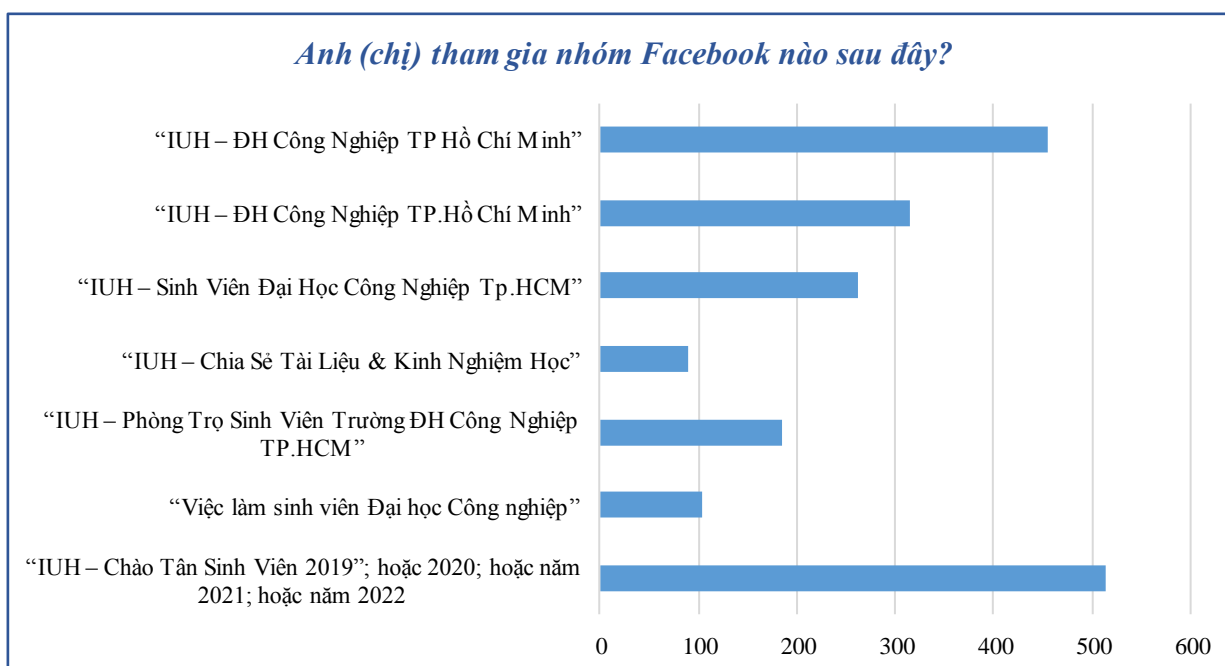
Trong những năm qua, để khai thác tiện dụng và lợi ích của Facebook, các khóa sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh đã lập ra nhiều nhóm Facebook, với số lượng mỗi nhóm lên đến hàng nghìn, chục nghìn thành viên tham gia. Các nhóm Facebook này hoạt động rất sôi nổi, thường xuyên, với nội dung thông tin được chia sẻ phong phú đa dạng, phục vụ cho nhiều mục đích khác nhau. Tuy nhiên, trong phạm vi bài viết này, chúng tôi chỉ giới hạn tập trung nghiên cứu về thực trạng những lợi ích mà sinh viên đạt được khi tham gia các nhóm Facebook; đồng thời làm rõ mặt trái lớn nhất phát sinh từ các nhóm này là một bộ phận sinh viên thể hiện văn hóa ứng xử không chuẩn mực, có những chia sẻ, bình luận mang tính tiêu cực, thiếu căn cứ về một số giảng viên trong trường.

Để tìm hiểu thực trạng hoạt động và văn hóa ứng xử trên một số nhóm Facebook của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay, tác giả đã xây dựng hệ thống câu hỏi và tiến hành khảo sát 681 sinh viên trong trường vào thời điểm tháng 8/2022. Trong đó, có 297 sinh viên giới tính nam (chiếm 43,6%), 384 sinh viên giới tính nữ (chiếm 56,4%); 381 sinh viên năm thứ nhất (chiếm 55,9%), 100 sinh viên năm thứ hai (chiếm 14,7%), 100 sinh viên năm thứ ba (chiếm 14,7%), 100 sinh viên năm thứ tư (chiếm 14,7%); 305 sinh viên khối ngành kỹ thuật (chiếm 44,8%); 157 sinh viên khối ngành kinh tế (chiếm 23%), 219 sinh viên khối ngành khoa học xã hội (chiếm 32,2%). Nội dung của hệ thống câu hỏi khảo sát tập trung vào ba vấn đề cơ bản: Số lượng và quy mô các nhóm Facebook; Lợi ích khi sinh viên tham gia các nhóm Facebook; những vấn đề đặt ra về văn hóa ứng xử của sinh viên trên một số nhóm Facebook cần được quan tâm.

2.2.1. Số lượng và quy mô các nhóm Facebook

Kết quả khảo sát cho thấy, hiện nay có 10 nhóm Facebook lớn, thu hút hàng nghìn, chục nghìn sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh tham gia, đó là: Nhóm “IUH – ĐH Công Nghiệp TP Hồ Chí Minh” có 160.595 thành viên tham gia; Nhóm “IUH – ĐH Công Nghiệp TP.Hồ Chí Minh” có 65.046 thành viên tham gia; Nhóm “IUH – Sinh Viên Đại Học Công Nghiệp Tp.HCM” có 14.611 thành viên tham gia; Nhóm “IUH – Chia Sẻ Tài Liệu & Kinh Nghiệm Học” có 4.054 thành viên tham gia; Nhóm “IUH – Phòng Trợ Sinh Viên Trường ĐH Công Nghiệp TP.HCM” có 104.539 thành viên tham gia; Nhóm “Việc làm sinh viên Đại học Công nghiệp” có 15.504 thành viên tham gia; Nhóm “IUH – Chào Tân Sinh Viên 2019” có 25.483 thành viên tham gia; Nhóm “IUH – Chào Tân Sinh Viên 2020” có 43.940 thành viên tham gia; Nhóm “IUH – Chào Tân Sinh Viên 2021” có 59.253 thành viên tham gia; Nhóm “IUH – Chào Tân Sinh Viên 2022” có 38.080 thành viên tham gia. Ngoài ra, sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh còn lập ra nhiều nhóm Facebook lớn khác theo các khoa chuyên ngành, với số lượng của mỗi nhóm cũng lên đến hàng nghìn hoặc chục nghìn thành viên tham gia.

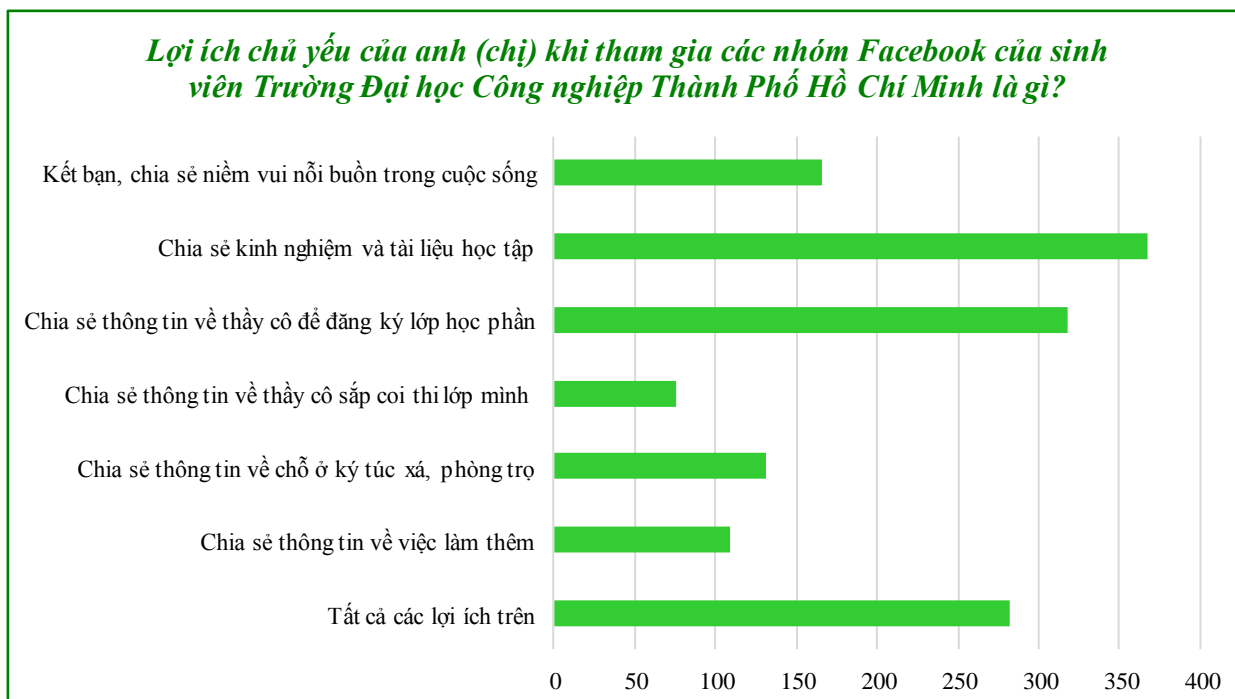
Biểu đồ 1:

2.2.2. Lợi ích khi sinh viên tham gia các nhóm Facebook

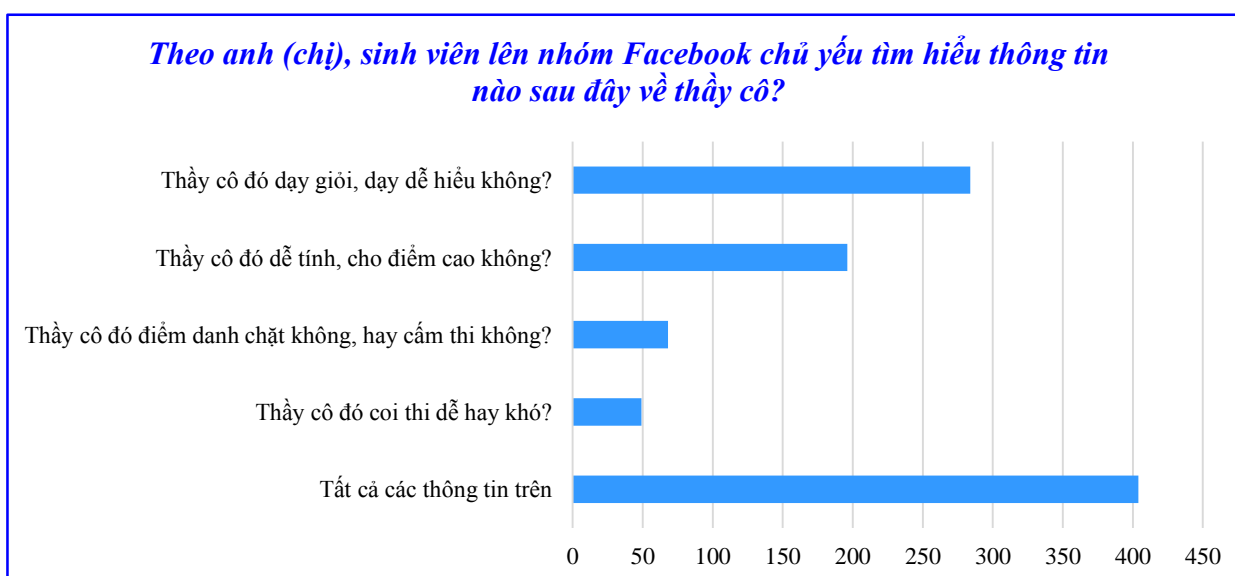
Khi tham gia các nhóm Facebook đã mang lại rất nhiều lợi ích cho sinh viên trong trường, như kết bạn, chia sẻ niềm vui nỗi buồn trong cuộc sống; chia sẻ kinh nghiệm và tài liệu học tập; chia sẻ thông tin về thầy cô để đăng ký lớp học phần; chia sẻ thông tin về chỗ ở ký túc xá, phòng trọ; chia sẻ thông tin về việc làm thêm... Trong những lợi ích trên, việc chia sẻ thông tin về kinh nghiệm, tài liệu học tập và thông tin về thầy cô để đăng ký lớp học phần là hai nội dung được sinh viên quan tâm, chia sẻ nhiều nhất trên các nhóm Facebook. Điều đó đã thể hiện rõ qua điều tra thực tế, khi chúng tôi đặt câu hỏi: *Lợi ích lớn nhất của anh (chị) khi tham gia các nhóm Facebook của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh là gì?* Kết quả có đến 366/681 sinh viên (chiếm 53,7%) trả lời “Chia sẻ kinh nghiệm và tài liệu học tập”; 164/681 sinh viên (chiếm 24,1%) trả lời “Chia sẻ thông tin về thầy cô để đăng ký lớp học phần”. Đây cũng là lý do mà có đến 545/681 sinh viên (chiếm 80%) trả lời trong phiếu khảo sát đồng tình với quan điểm cho rằng các nhóm Facebook này hoạt động sôi nổi nhất vào các dịp đầu năm học; hoặc sắp thi kết thúc học phần; hoặc vào thời điểm sắp đăng ký học phần mới.

Biểu đồ 2:

Để tìm hiểu sâu hơn những thông tin mà sinh viên thường hỏi, chia sẻ, bình luận về giảng viên, chúng tôi đặt câu hỏi: *Theo anh (chị), sinh viên lên nhóm Facebook tìm hiểu thông tin nào sau đây về thầy cô?* Kết quả khảo sát thu được: có 284/681 sinh viên (chiếm 41,7%) trả lời “Thầy cô đó dạy giỏi, dạy dễ hiểu không”; 196/681 sinh viên (chiếm 28,8%) trả lời “Thầy cô đó dễ tính, cho điểm cao không”; 68/681 sinh viên (chiếm 10%) trả lời “Thầy cô đó điểm danh chặt không, hay cấm thi không”; 49/681 sinh viên (chiếm 7,2%) trả lời “Thầy cô đó coi thi dễ hay khó”; 404/681 sinh viên (chiếm 59,3%) trả lời “Tất cả các thông tin trên”. Kết quả khảo sát này cho thấy, phần lớn sinh viên quan tâm nhất thông tin “Thầy cô đó dạy giỏi, dạy dễ hiểu không”, đây là một nhu cầu thông tin chính đáng của sinh viên, thể hiện ý thức quan tâm đến nhiệm vụ, kết quả học tập của sinh viên trong trường.

Biểu đồ 3:

2.2.3. Những vấn đề đặt ra về văn hóa ứng xử của sinh viên trên một số nhóm Facebook

Bên cạnh những lợi ích mà các nhóm Facebook mang lại cho sinh viên, việc sử dụng mạng xã hội Facebook cũng kéo theo những mặt trái cần phải quan tâm, nhất là vấn đề một bộ phận sinh viên thể hiện văn hóa ứng xử chưa chuẩn mực, có những chia sẻ, bình luận mang tính tiêu cực, thiếu căn cứ về một số

BIỆN PHÁP NÂNG CAO VĂN HÓA ỨNG XỬ...

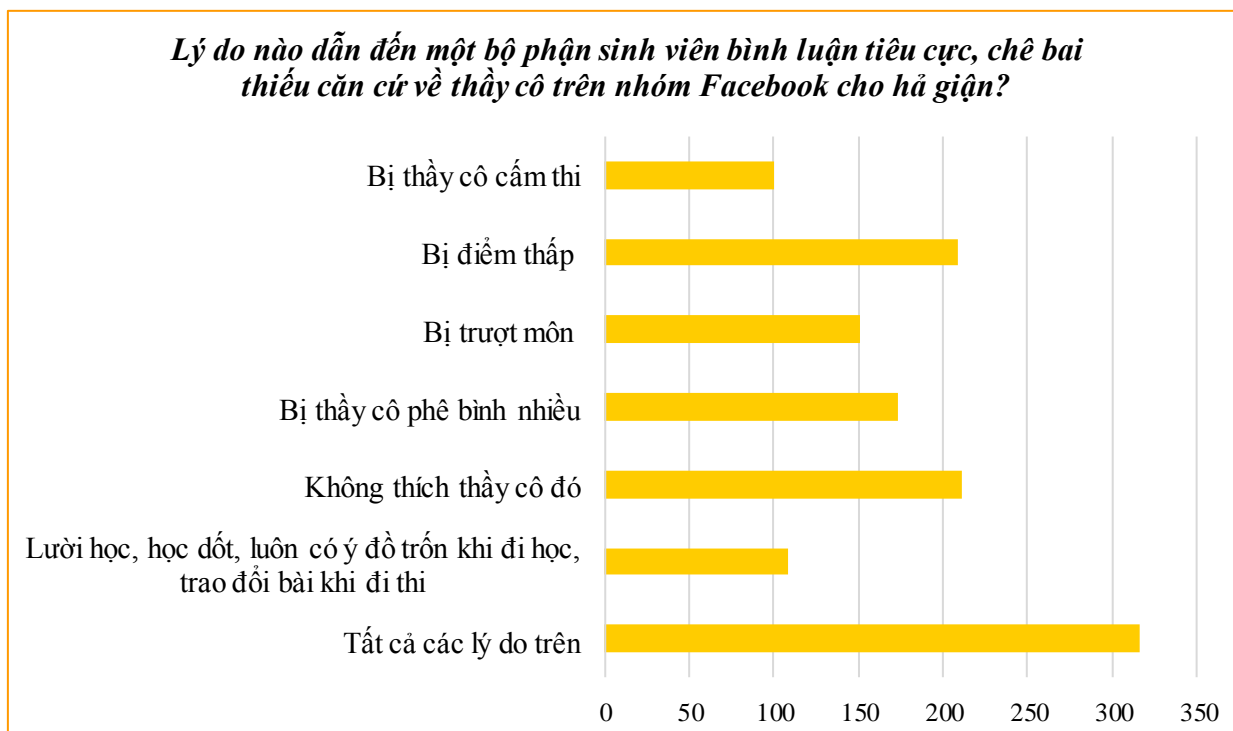
giảng viên trong trường. Hiện tượng này phần nào làm ảnh hưởng đến uy tín, danh dự của một số giảng viên; ảnh hưởng đến thương hiệu của trường. Sự tồn tại của mặt trái này không phải chỉ là nhận định chủ quan, một chiều của tác giả, hay các giảng viên khác trong trường, mà chính bản thân sinh viên cũng thừa nhận có tình trạng trên. Để minh chứng cho điều đó, chúng tôi đặt câu hỏi: *Theo anh (chị), trên một số nhóm Facebook của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh, có hay không hiện tượng một bộ phận sinh viên chia sẻ thông tin, bình luận tiêu cực, chê bai thiếu căn cứ, thậm chí nói xấu một số thầy cô?* Kết quả khảo sát cho thấy, có 366/681 sinh viên (chiếm 53,7%) trả lời “Có”; 73/681 sinh viên (chiếm 10,7%) trả lời “Khá nhiều”; 242/681 sinh viên (chiếm 35,5%) trả lời “Không”. Hiện tượng này cũng được coi là mặt trái lớn nhất xuất hiện trên các nhóm Facebook của sinh viên trong trường hiện nay. Để có thêm cơ sở khẳng định điều này, chúng tôi đặt câu hỏi: *Theo anh (chị), bên cạnh những lợi ích các nhóm Facebook của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh mang lại, thì mặt trái lớn nhất là gì?* Kết quả khảo sát thu được: có 348/681 sinh viên (chiếm 51,1%) trả lời xuất hiện “Những bình luận mang tính chất tiêu cực, thiếu chứng cứ của sinh viên về giảng viên”; 172/681 sinh viên (chiếm 25,3%) trả lời “Những phát ngôn thiếu chuẩn mực”; 147/681 sinh viên (chiếm 21,6%) trả lời “Những tranh luận quá mức cần thiết”; 14/681 sinh viên (chiếm 2,1%) trả lời “Chia sẻ những hình ảnh nhạy cảm”.

Biểu đồ 4:

Về bản chất vấn đề trên, theo quan điểm của chúng tôi, chỉ có một bộ phận sinh viên chia sẻ thông tin, bình luận, chê bai thầy cô trên nhóm Facebook là phản ánh đúng sự thật; bộ phận còn lại do bức xúc về thầy cô vì một lý do nào đó nên bình luận tiêu cực, chê bai cho hả giận. Kết quả khảo sát cũng cho thấy, có 387/681 sinh viên (chiếm 56,8%) tán thành với quan điểm này. Để tìm hiểu sâu hơn về vấn đề này, chúng tôi đặt câu hỏi: *Lý do nào dẫn đến một bộ phận sinh viên bình luận tiêu cực, chê bai thiếu căn cứ về thầy cô trên nhóm Facebook cho hả giận?* Kết quả khảo sát cho thấy, có 100/681 sinh viên (chiếm 14,7%) trả lời “Bị thầy cô cấm thi”; 209/681 sinh viên (chiếm 30,7%) trả lời “Bị điểm thấp”; 151/681 sinh viên (chiếm 22,2%) trả lời “Bị trượt môn”; 173/681 sinh viên (chiếm 25,4%) trả lời “Bị thầy cô phê bình nhiều”; 211/681 sinh viên (chiếm 31%) trả lời “Không thích thầy cô đó”; 108/681 sinh viên (chiếm 15,9%) trả lời “Lười học, học dốt, luôn có ý đồ trốn khi đi học, trao đổi bài khi đi thi; 317/681 sinh viên (chiếm 46,5%) trả lời “Tất cả các lý do trên”. Hơn nữa, “Hầu hết sinh viên chê bai thầy cô trên nhóm Facebook đều không có minh chứng rõ ràng, cụ thể về những điều mình nói”. Nhận định này cũng được 470/681 sinh viên (chiếm 69%) tán thành trong phiếu khảo sát.

Biểu đồ 5:

Nhìn chung, tình trạng một bộ phận sinh viên chia sẻ thông tin, bình luận tiêu cực, chê bai thiếu căn cứ về một số thầy cô trên các nhóm Facebook do những nguyên nhân cơ bản sau: Thứ nhất, bản thân một bộ phận sinh viên có văn hóa ứng xử chưa chuẩn mực; chưa nắm rõ quy chế công tác sinh viên của trường về các hành vi sinh viên không được làm, quy tắc ứng xử trên mạng xã hội, và các quy định của pháp luật về xử phạt đối với hành vi gây thiệt hại về nhân phẩm, danh dự, uy tín của người khác. Kết quả khảo sát cũng cho thấy, có 122/681 sinh viên (chiếm 17,9%) cho rằng: “Việc nói xấu, bôi nhọ, xúc phạm danh dự và nhân phẩm của người khác trên mạng xã hội không vi phạm pháp luật”; hoặc “Không biết có vi phạm pháp luật hay không”. Điều đó chứng tỏ, nhận thức của một bộ phận sinh viên về vấn đề này còn thấp. Thứ hai, công tác tuyên truyền, định hướng cho sinh viên về văn hóa ứng xử trên Facebook chưa được triển khai thường xuyên, sâu rộng và quan tâm đúng mức. Kết quả khảo sát cũng cho thấy, có 233/681 sinh viên (chiếm 34,2%) trả lời “Không được tuyên truyền, định hướng”; hoặc “Ít khi được tuyên truyền, định hướng”. Thứ ba, một bộ phận sinh viên bị thầy cô cấm thi vì không đủ điều kiện hoặc có kết quả học tập thấp, bị trượt môn; lười học, luôn có ý đồ trốn khi đi học, trao đổi bài khi đi thi... nên bức xúc, tức giận, lên các nhóm Facebook bình luận tiêu cực, chê bai thiếu căn cứ về thầy cô cho hả giận. Thứ tư, một số thầy cô còn thiếu kinh nghiệm trong giảng dạy; chưa tạo ra được bài giảng hay, cuốn hút, hấp dẫn người học; có lúc ứng xử chưa chuẩn mực... nên để lại ấn tượng chưa tốt ở một bộ phận sinh viên.

2.3. Một số biện pháp cơ bản nhằm nâng cao văn hóa ứng xử trên một số nhóm Facebook của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh

Trên cơ sở thực trạng hoạt động và văn hóa ứng xử; dựa vào kết quả khảo sát sinh viên, quy chế công tác sinh viên, quy tắc ứng xử trên mạng xã hội và các quy định của pháp luật liên quan, chúng tôi mạnh dạn đề xuất một số biện pháp cơ bản nhằm nâng cao văn hóa ứng xử trên một số nhóm Facebook của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh.

Thứ nhất, tăng cường công tác tuyên truyền, giáo dục định hướng cho sinh viên về văn hóa ứng xử chuẩn mực khi sử dụng Facebook nói riêng, mạng xã hội nói chung.

Có nhận thức đúng mới có hành động đúng. Nếu sinh viên có nhận thức đúng đắn về văn hóa ứng xử khi sử dụng Facebook nói riêng, mạng xã hội nói chung thì hành vi ứng xử của các em sẽ chuẩn mực hơn, hạn chế được những mặt trái, đồng thời khai thác tối đa những lợi ích, thông tin bổ ích trên các nhóm Facebook của sinh viên trong trường. Hơn nữa, nếu được tuyên truyền, định hướng, sinh viên thể hiện văn hóa ứng xử chuẩn mực khi sử dụng Facebook thì những thông tin phản ánh có cơ sở, đáng tin cậy của các em trên các nhóm Facebook cũng là một kênh thông tin quan trọng để nhà trường, phòng ban, giảng viên

nắm bắt được những tâm tư, nguyện vọng chính đáng của các em, từ đó có sự điều chỉnh cho phù hợp. Qua đó cũng thể hiện tính dân chủ trong trường học, sự tôn trọng đối với người học, sự lắng nghe “khách hàng”. Công tác tuyên truyền, giáo dục định hướng cho sinh viên về văn hóa ứng xử chuẩn mực khi sử dụng các nhóm Facebook cần được thực hiện sâu rộng và thường xuyên, với hình thức đa dạng và phong phú. Trong đó, đặc biệt chú trọng tuyên truyền, phổ biến cho sinh viên ngay trong đợt sinh hoạt giáo dục định hướng đầu khóa học; Giảng viên quan tâm định hướng, nhắc nhở lồng ghép trong các buổi học, nhất là buổi học môn Pháp luật đại cương, các môn Lý luận chính trị, môn Cơ sở văn hóa Việt Nam, các môn Kỹ năng; Phát huy vai trò của tổ chức Đoàn, Hội, câu lạc bộ, đội nhóm trong trường về việc tuyên truyền, giáo dục định hướng nâng cao văn hóa ứng xử khi tham gia các nhóm Facebook cho đoàn viên, hội viên. Qua đó, tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về mặt nhận thức trong sinh viên, từ đó các em có văn hóa ứng xử chuẩn mực, cũng như có tinh thần trách nhiệm lên án những nội dung thông tin chia sẻ, những bình luận, hình ảnh... thiếu chuẩn mực trên các nhóm Facebook của sinh viên trong trường; đặc biệt những thông tin, bình luận mang tính chất tiêu cực, thiếu chứng cứ của một số sinh viên về giảng viên.

Thứ hai, các phòng ban, khoa và tổ chức Đoàn, Hội, câu lạc bộ, đội nhóm kịp thời phát hiện và có hình thức chấn chỉnh, xử lý nghiêm những trường hợp sinh viên do bức xúc cá nhân nên chia sẻ thông tin, bình luận mang tính tiêu cực, chê bai thiếu căn cứ về một số thầy cô trên các nhóm Facebook.

Đối với những trường hợp sinh viên do bức xúc cá nhân nên chia sẻ thông tin, bình luận mang tính tiêu cực, chê bai thiếu căn cứ về một số thầy cô trên các nhóm Facebook đã có dấu hiệu vi phạm quy chế công tác sinh viên của trường về các hành vi sinh viên không được làm, vi phạm Bộ quy tắc ứng xử trên mạng xã hội và các quy định của pháp luật có liên quan; làm ảnh hưởng đến uy tín, danh dự của một bộ phận giảng viên, tạo ra tiếng tăm không tốt về trường, cũng như gây bức xúc đối với bộ phận sinh viên dùng Facebook chân chính, lành mạnh. Kết quả khảo sát cũng cho thấy, có 565/681 sinh viên (chiếm 83%) không tán thành với văn hóa ứng xử như vậy, thậm chí có 36/681 sinh viên (chiếm 5,3%) thể hiện bằng hành động nhấn tin bình luận tỏ rõ quan điểm lên án, phản đối với những thông tin, bình luận mang tính tiêu cực. Vì vậy, khi phát hiện những trường hợp sinh viên vi phạm, phải có hình thức xử lý phù hợp, kịp thời để không những chấn chỉnh, uốn nắn về văn hóa sử dụng các nhóm Facebook của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh, mà còn giáo dục nâng cao văn hóa sử dụng các trang mạng xã hội nói chung trong thời gian ngồi trên ghế nhà trường cũng như sau này.

Thứ ba, bản thân mỗi sinh viên phải tích cực, chủ động tìm hiểu, nghiên cứu để nhận thức rõ về quy chế công tác sinh viên của trường, về văn hóa sử dụng, cũng như những quy định của pháp luật liên quan đến vấn đề sử dụng Facebook nói riêng, mạng xã hội nói chung.

Ngoài học tập các môn trong chương trình đào tạo đại học, việc tìm hiểu, nghiên cứu để mở rộng kiến thức, nâng cao hiểu biết, kỹ năng sống, văn hóa ứng xử... là rất cần thiết đối với mỗi sinh viên, đề tương xứng với danh nghĩa là người có trình độ đại học sau khi ra trường.

Liên quan trực tiếp đến vấn đề văn hóa sử dụng Facebook, về Quy chế Công tác sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh, sinh viên phải nắm rõ khoản 1, điều 6, chương II, các hành vi sinh viên không được làm: “Xúc phạm nhân phẩm, danh dự, xâm phạm thân thể giảng viên, cán bộ quản lý giáo dục, nhân viên, người học của Nhà trường và người khác” (Trường Đại học Công nghiệp TPHCM, 2021, tr.3). Tại khoản 1, điều 6, chương II của Quy chế Công tác sinh viên đối với chương trình đào tạo đại học hệ chính quy, Bộ Giáo dục và Đào tạo cũng quy định các hành vi sinh viên không được làm: “Xúc phạm nhân phẩm, danh dự, xâm phạm thân thể nhà giáo, cán bộ quản lý, viên chức, nhân viên, người học của cơ sở giáo dục đại học và người khác” (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2016, tr.4)

Về quy định của pháp luật liên quan đến văn hóa sử dụng Facebook nói riêng, mạng xã hội nói chung, sinh viên phải nắm rõ điều 34, Bộ luật dân sự năm 2015, quy định về quyền được bảo vệ danh dự, nhân phẩm, uy tín, cụ thể: “Danh dự, nhân phẩm, uy tín của cá nhân là bất khả xâm phạm và được pháp luật bảo vệ... Cá nhân bị thông tin làm ảnh hưởng xấu đến danh dự, nhân phẩm, uy tín thì ngoài quyền yêu cầu bác bỏ thông tin đó còn có quyền yêu cầu người đưa ra thông tin xin lỗi, cải chính công khai và bồi thường thiệt hại” (Quốc hội, 2015, tr.11). Người có hành vi nói xấu người khác trên Facebook có thể bị truy cứu trách nhiệm hình sự được quy định tại Bộ luật hình sự năm 2015. Cụ thể, điều 155 quy định: “Người nào xúc phạm nghiêm trọng nhân phẩm, danh dự của người khác, thì bị phạt cảnh cáo, phạt tiền từ 10.000.000 đồng đến 30.000.000 đồng hoặc phạt cải tạo không giam giữ đến 03 năm”; điều 156 quy định: “Người nào thực hiện một trong các hành vi sau đây, thì bị phạt tiền từ 10.000.000 đồng đến 50.000.000 đồng,

phạt cải tạo không giam giữ đến 02 năm hoặc phạt tù từ 03 tháng đến 01 năm: a) Bịa đặt hoặc loan truyền những điều biết rõ là sai sự thật nhằm xúc phạm nghiêm trọng nhân phẩm, danh dự hoặc gây thiệt hại đến quyền, lợi ích hợp pháp của người khác; b) Bịa đặt người khác phạm tội và tố cáo họ trước cơ quan có thẩm quyền” (Quốc hội, 2015, tr.66). Ngoài ra, sinh viên cần tìm hiểu, nắm rõ những quy định của pháp luật liên qua đến vấn đề sử dụng Facebook nói riêng, mạng xã hội nói chung thể hiện trong Luật an ninh mạng của Quốc hội, số 24/2018/QH14, ngày 12/06/2018; Nghị định Quản lý, cung cấp, sử dụng dịch vụ Internet và thông tin trên mạng của Chính phủ, số 72/2013/NĐ-CP, ngày 15/07/2013; Nghị định Quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bưu chính, viễn thông, tần số vô tuyến điện, công nghệ thông tin và giao dịch điện tử của Chính phủ, số 15/2020/NĐ-CP, ngày 03/02/2020; Bộ quy tắc ứng xử trên mạng xã hội của Bộ Thông tin và Truyền thông, số 874/QĐ-BTTTT, ngày 17/06/2021.

Thứ tư, những thầy cô hay bị sinh viên bình luận tiêu cực cũng phải xem xét lại cách ứng xử, phương pháp giảng dạy của bản thân; Các khoa, phòng ban cũng có động thái cần thiết nếu xác định chính xác sự phản ánh của sinh viên là có cơ sở, đúng sự thật.

Mỗi thầy cô giáo là một tấm gương đạo đức, tự học và sáng tạo cho sinh viên noi theo. Việc thầy cô giáo có ứng xử chuẩn mực với sinh viên có vai trò vô cùng quan trọng, nhất là trong bối cảnh đổi mới giáo dục theo hướng lấy người học làm trung tâm. Đây có thể xem là một trong những yếu tố tiên quyết ảnh hưởng đến hiệu quả đạt được của quá trình dạy học. Trong thời gian qua, Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh rất quan tâm đến vấn đề văn hóa học đường nói chung, trong đó có chú trọng vấn đề ứng xử chuẩn mực giữa cán bộ, giảng viên, nhân viên trong trường với sinh viên, xem sinh viên như là “khách hàng”. Tuy nhiên, cá biệt, vẫn có những trường hợp chưa làm cho sinh viên hài lòng, tạo ra bức xúc cho một số sinh viên. Thực tế đó không phải không có; không phải tất cả những thông tin phản ánh của sinh viên trên các nhóm Facebook đều không đúng, đều sai sự thật. Khi chúng tôi đặt câu hỏi: “Anh (chị) có đồng ý với quan điểm cho rằng, chỉ có một bộ phận sinh viên chê bai thầy cô trên nhóm Facebook là phản ánh đúng sự thật; số đông còn lại do bức xúc về thầy cô vì một lý do nào đó nên chê bai cho hả giận”. Kết quả khảo sát cho thấy, có 387/681 sinh viên (chiếm 56,8%) đồng ý, có 294/681 sinh viên (chiếm 43,2%) không đồng ý; nghĩa là 294 sinh viên này cho rằng, sinh viên chê bai thầy cô trên nhóm Facebook là phản ánh đúng sự thật. Từ thực trạng này, đòi hỏi những thầy cô hay bị sinh viên bình luận tiêu cực cũng phải xem xét lại cách ứng xử, phương pháp giảng dạy của mình; Các khoa, phòng ban cũng có động thái cần thiết để quán triệt, nhắc nhở thầy cô nếu xác định chính xác sự phản ánh của sinh viên có cơ sở, có căn cứ, đúng sự thật.

Về phương pháp giảng dạy, để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong bối cảnh đổi mới giáo dục theo hướng lấy người học làm trung tâm hiện nay, giảng viên nói chung không những có phẩm chất đạo đức, tâm huyết với nghề, giỏi về trình độ chuyên môn, mà còn phải tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của sinh viên; gắn lý luận bài học với thực tiễn; đa dạng hóa hình thức dạy học. Thực hiện yêu cầu này, giảng viên phải biết khắc phục mặt hạn chế của phương pháp thuyết trình truyền thống là truyền thụ độc thoại một chiều, nhồi nhét kiến thức, mang tính áp đặt. Thay vào đó là việc sử dụng linh hoạt các phương pháp như: phương pháp thuyết trình có đổi mới, cách tân bằng cách kết hợp với vấn đáp, nêu vấn đề gợi mở, tạo tình huống... để người học cùng tham gia; phương pháp thảo luận nhóm, thuyết trình nhóm; phương pháp kể chuyện; phương pháp đóng vai... Bằng cách kết hợp phương pháp dạy học truyền thống với các phương pháp hiện đại như vậy, và linh hoạt đối với từng phần trong bài học sẽ lôi cuốn được người học cùng tư duy, cùng tham gia giải quyết vấn đề, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học; giúp cho người học dễ hiểu bài, nắm được bản chất của vấn đề, biết vận dụng lý luận vào thực tiễn; giờ học sẽ trở nên nhẹ nhàng, thoải mái, hấp dẫn và hiệu quả. Đồng thời với đổi mới phương pháp giảng dạy, yêu cầu giảng viên phải có trình độ tin học ở mức nhất định, khai thác tốt, sử dụng thành thạo các phương tiện kỹ thuật hiện đại, công nghệ thông tin tiên tiến để phục vụ, hỗ trợ cho quá trình giảng dạy một cách sinh động, thay thế hình thức “dạy chay, học chay”. Tuy nhiên, cũng xin nói thêm rằng, các phương tiện hiện đại, công nghệ tiên tiến có ý nghĩa rất quan trọng, nhưng không thể thay thế vai trò của người giảng viên, nên không quá lạm dụng chúng, đặc biệt không được đồng nhất việc sử dụng phương tiện giảng dạy hiện đại với phương pháp giảng dạy hiện đại.

3. KẾT LUẬN

Với sự phát triển của công nghệ thông tin và sự phổ biến của mạng Internet hiện nay, các trang mạng xã hội phát triển một cách nhanh chóng. Trong đó, không thể không kể đến mạng xã hội Facebook. Sự tiến

BIỆN PHÁP NÂNG CAO VĂN HÓA ỨNG XỬ...

dụng và những lợi ích của trang mạng xã hội này là điều không thể phủ nhận, tuy nhiên những hệ lụy diễn ra xoay quanh trang mạng này cũng rất phức tạp. Trên các nhóm Facebook của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh cũng vậy, bên cạnh những lợi ích từ các nhóm Facebook này mang lại, cũng nảy sinh những mặt trái; đặt ra những vấn đề đòi hỏi cán bộ quản lý, lãnh đạo và giới nghiên cứu cần tìm ra hướng giải quyết. Đây là chủ đề khá mới và phức tạp, biểu hiện đa phương diện; trong phạm vi bài viết này, chúng tôi chỉ mới đặt mục tiêu khiêm tốn, bước đầu làm rõ thực trạng ở mức nhất định và đề xuất một số biện pháp nhằm góp phần giáo dục, uốn nắn, nâng cao văn hóa ứng xử trên một số nhóm Facebook có đông sinh viên trong trường tham gia; tránh nguy cơ nảy sinh phổ biến các dư luận không hay về giảng viên và ảnh hưởng đến thương hiệu của trường; hướng tới giúp sinh viên khai thác tối đa những thuận lợi từ các nhóm Facebook này; đồng thời biến diễn đàn này thành một kênh thông tin đáng tin cậy để giảng viên, cũng như các tổ chức đoàn thể trong trường nắm bắt được tâm tư nguyện vọng chính đáng, những phản ánh thiết thực từ sinh viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bách khoa toàn thư mở. *Facebook*. Truy cập ngày 10/07/2022, từ <https://vi.wikipedia.org/wiki/Facebook>
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2016). *Quy chế Công tác sinh viên đối với chương trình đào tạo đại học hệ chính quy*.
- Hoạt, T. (2022). *Bàn về văn hóa của người dùng Facebook hiện nay*. Truy cập ngày 10/07/2022, từ <https://thuthuat.taimienphi.vn/ban-ve-van-hoa-cua-nguoi-dung-facebook-hien-nay-46268n.aspx>
- Quốc hội (2015). *Bộ luật dân sự, luật số 91/2015/QH13*.
- Quốc hội (2015). *Bộ luật hình sự, luật số 100/2015/QH13*.
- Thắng, B.Q. (2018). *Phát triển văn hóa học đường tại Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh*. Đề tài nghiên cứu khoa học cấp Trường, Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh.
- Thắng, B.Q. (2018). Văn hóa giao tiếp tại Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay. *Tạp chí Khoa học và Công nghệ*, số 35, 9-19.
- Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh (2021). *Báo cáo Tổng kết công tác năm 2020 và phương hướng nhiệm vụ năm 2021*.
- Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh (2021). *Quy chế công tác sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh*.
- Trường Đại học Công nghiệp Thành Phố Hồ Chí Minh. Truy cập ngày 10/07/2022, từ <http://iuh.edu.vn/vi/doi-ngu-s17.html>
- Tuấn, N.T. (2008). *Văn hóa ứng xử Việt Nam hiện nay*. Hà Nội: Nxb. Từ điển bách khoa & Viện Văn hóa.

MEASURES TO ENHANCE CULTURAL RESPONSIBILITIES ON SOME FACEBOOK GROUPS OF STUDENTS OF INDUSTRIAL UNIVERSITY OF HO CHI MINH CITY

HO VAN DUC

Faculty of Political Theory, Industrial University of Ho Chi Minh City
hovanduc@iuh.edu.vn

Abstract. Facebook is one of the largest social networks today, Facebook is not only a place where people can express their emotional states, but also a place to make friends and share information between users. The utility that Facebook brings is undeniable, but besides that, the use of Facebook social network also entails downsides that need to be taken care of. Is the cause of this situation in the culture of people using Facebook? Through this article, on the basis of analyzing the situation and causes, we boldly propose some measures to contribute to improving the culture of behavior on some large Facebook groups of students of the University of Industry Ho Chi Minh City today.

Keywords: measure, culture, Facebook, students, University of Industry.

Ngày gửi bài: 15/09/2022

Ngày chấp nhận đăng: 17/11/2022